

Opdracht Pop-up invoeren Omgevingswet

Opdrachtgever:	Directie gemeente Meierijstad
Projectleider pop-up:	Helmie Bloemers
Verantwoordelijke portefeuillehouder:	Eric van den Bogaard,
Verantwoordelijke directeur/programmadrager:	Marieke Vossen/Edwin Jaspers
Steller:	Mart Bos/Helmie Bloemers
Datum:	27 maart 2017

Samenvatting

De nieuwe Omgevingswet treedt naar verwachting in 2019 in werking. De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving in stand te houden en te bereiken. En doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies te realiseren. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Tegen die tijd zijn we verplicht om de manier waarop we uitvoering geven aan de wet (processen, procedures, instrumenten) grotendeels te hebben aangepast. De daaropvolgende jaren zal de implementatie van deze wet verder opgepakt worden.

Juridisch is de Omgevingswet een ongekend grote operatie. Het gaat om een herijking van bestaande taken en rollen. Niet alleen voor de gemeente, maar ook voor alle andere betrokkenen zoals bijvoorbeeld initiatiefnemers, bevoegd gezagen, beleidsmakers en bewoners. Bij de invoering van de wet (en eigenlijk nu ook al) mag de burger verwachten dat we in permanent dialoog zijn met de samenleving over de leefomgeving. Dat maakt dat de invoering naast een juridische opgave ook een maatschappelijke opgave is.

De raad krijgt op verschillende manieren te maken met de Omgevingswet. De kaderstellende rol komt in het bijzonder tot uitdrukking in het invulling geven aan de omgevingsvisie die aansluit bij de behoefte/vragen van de samenleving en in het vaststellen van de programma's en het omgevingsplan.

Probleemstelling/aanleiding

De nieuwe Omgevingswet treedt naar verwachting medio in 2019 in werking. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Tegen die tijd zijn we verplicht om de manier waarop we uitvoering geven aan de wet (processen, procedures, instrumenten) grotendeels te hebben aangepast. De daaropvolgende jaren zal de implementatie van deze wet verder opgepakt worden.

Doelstelling (wat willen we bereiken)

De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving in stand te houden en te bereiken. En doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies te realiseren. Om dat te bereiken kent de Omgevingswet vier belangrijke verbeterdoelen:

- Vergroten inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak;
- Samenhangende benadering van leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
- Vergroten bestuurlijke afwegingsruimte;
- Versnellen en verbeteren besluitvorming.

De aangegeven doelen sluiten aan bij de besturingsfilosofie van de gemeente Meierijstad en de bestuurlijke uitgangspunten/doelen. De pijlers van het coalitieakkoord zijn: duurzaamheid, gezondheid, innovatie, leefbaarheid en participatie. Deze vormen de basis voor het handelen van/in/door Meierijstad. Bij de invoering van de Omgevingswet zijn deze leidende principes noodzakelijk om het doel te bereiken.

Met de pop up opdracht geven we inzicht in de planning en het proces van de implementatie van de Omgevingswet bij de gemeente Meierijstad. Het is een dynamische proces. Deze pop-up geeft geen kant- en klaar beleid en oplossingen maar biedt een (discussie) kader aan waarbinnen we onze ambities gaan ontwikkelen c.q. aanpassen, uitvoering aan geven en de benodigde veranderingen willen invoeren.

Projectresultaat

De acties die we in 2017-2022 uitvoeren vanuit deze pop-up moeten in 2019-2024 leiden tot de volgende resultaten, op drie onderdelen. In de paragraaf Planning/fasering en voortgangsbewaking zijn de resultaten meer uitgewerkt.

Op voorhand is het projectresultaat niet eenduidig te schetsen en is niet op alle vlakken SMART te definiëren. Verder kan het resultaat gedurende het proces wijzigen.

Cultuur

- Integraler werken op het gebied van de fysieke leefomgeving.
- Sturen op doelen en ambities.
- Een inspirerende en uitnodigende overheid op het gebied van de fysieke leefomgeving.
- Lokale (bestuurlijke) afwegingsruimte.

Instrumenten

- Eén omgevingsvisie en omgevingsprogramma's voor het gehele grondgebied van Meierijstad. De huidige bestemmingsplannen zijn verbreed tot een omgevingsplan.
- Aangepaste werkprocessen (soepele, efficiënte en effectieve wijze behandelen van initiatieven en heldere werkprocessen toezicht en handhaving).
- Deregulering bestaande verordeningen, beleidsregels en beleidsplannen/visies (minder regels, overzichtelijker, toegankelijker).

Digitaal stelsel Omgevingswet

- Informatievoorziening en digitalisering op orde (gemeente en burger hebben zelfde informatiepositie; met één klik op de kaart ziet men wat mogelijk is op bepaalde locatie).

Wat valt buiten de pop-up

Dit project is erop gericht uit te werken hoe we de Omgevingswet in de gemeente gaan implementeren. Onderdeel is bijvoorbeeld het opstellen van een nota van uitgangspunten voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Het daadwerkelijk opstellen van omgevingsvisie, omgevingsprogramma en omgevingsplan zijn afzonderlijke deelprojecten.

Positionering van de pop-up

Aan welk programma draagt het bij?

Programma 0: Bestuur en ondersteuning (leges, dienstverlening, financiën).

Programma 2: Verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Programma 6: Sociaal Domein.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling, stads- en dorpsvernieuwingen

Aanverwante beleidsvelden/thema's

Communicatie, duurzaamheid, financiën, gezondheid, informatisering, innovatie, juridische zaken, leefbaarheid en organisatieontwikkeling/HRM, participatie/burgerkracht en veiligheid.

Beschikbare uitgangsdocumenten

- <https://www.akd.nl/t/Paginas/Omgevingswet.aspx> (overzichtelijke site met heldere uitleg over o.a. de instrumenten)
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/Omgevingswet>
- <https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/Omgevingswet>
- <https://www.aandeslagmetdeOmgevingswet.nl/>
- <http://www.Omgevingswetportaal.nl/>
- <http://www.omgevingsweb.nl/>
- <http://nualeenvoudigbetermagazine.nl/index.html>

Uitgangspunten/leidende principes

Burger- en overheidsparticipatie passen we verplicht en bewust toe zodat de burger maximaal betrokken wordt en zich betrokken voelt.

Eerdere besluiten

n.v.t.

Wetgeving/regelgeving

Omgevingswet (Ministerie van Infrastructuur & Milieu).

Beleid

Rijksbeleid;

Provinciaal beleid Noord Brabant;

Regionaal beleid;

Gemeentelijke beleid;

Decentrale regels (provinciale verordening, waterschapverordening, omgevingsplan).

Randvoorwaarden/externe voorwaarden

Houding en gedrag

Binnen de Omgevingswet zijn instrumenten ontwikkeld die bijdragen aan de doelstellingen hiervan maar alleen de instrumenten zijn niet voldoende. Er is meer nodig. En dat betreft de houding en het gedrag van alle betrokkenen binnen het werkveld van de fysieke leefomgeving. Deze zullen meer gericht moeten zijn op het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Belangrijk hierin is een verandering van de benadering van een initiatief van een derde. Deze gaat van: nee, tenzij naar: ja, mits.

Risico inventarisatie

Welke mogelijke risico's zijn er die het bereiken van het eindresultaat zouden kunnen belemmeren, en welke maatregelen zou je hiertegen in kunnen zetten?

Risico's project algemeen

Mate van beleidsvrijheid onbekend

Beheersmaatregel

- In de verkenningsfase zo goed mogelijk in kaart brengen wat de verwachte beleidsvrijheid is, en dit gaandeweg monitoren en bijstellen
- Experimenten starten die binnen de verwachte beleidsruimte liggen.

Onvoldoende projectbudget

- Opgave via mijlpalen van Meierijstad.
- Uren, regulier werk.

Verstrikt raken in complexiteit ICT

- Goede projectfasering om ICT opgave onder controle te houden.
- Integraal benaderen van ICT-opgave.

Door toegenomen beleidsvrijheid strijdigheid belangen van collectief versus individu

- Goed kwaliteitskader/-profielen opstellen met prioritering en nuancering.
- Tijd en ruimte nemen om samen met alle betrokken partijen de ambitie goed te bepalen en hier een goede discussie over te voeren aan de hand van casuïstiek, pilots, eventueel gecombineerd met experimenten.
- Zoals al in de wet is opgenomen zijn initiatiefnemers zelf verantwoordelijk voor draagvlak van het eigen initiatief. Aan de gemeente de taak om in de communicatie helder naar voren te brengen dat dit als voorwaarde gehanteerd wordt voor al dan niet meewerken aan initiatieven.

Beleidsvrijheid invullen met extra regels

- Bewustwording over regelreflex bij bestuurders en medewerkers creëren.
- Vertrouwen geven / loslaten aan / bij initiatiefnemers met bewezen ervaring en capaciteiten.
- Experimenten starten die binnen de verwachte beleidsruimte liggen .
- Zoals al in de wet is opgenomen zijn initiatiefnemers verantwoordelijk voor draagvlak van het eigen initiatief. Aan de gemeente de taak om in de communicatie helder naar voren te brengen dat dit als voorwaarde gehanteerd wordt voor al dan niet meewerken aan initiatieven.

Beschikbaarheid medewerkers

- Tijdig aangeven en vrijmaken van gevraagde capaciteit.

Beheersing van de pop-up

Organisatie

Voor de pop-up is een multidisciplinair team nodig (waar zowel interne medewerkers als mogelijk externe partners deel van uitmaken).

Welke kennis en competenties zijn nodig in de pop up groep?

Kennis

- Kennis van de (concept) Omgevingswet
- Kennis van informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Competenties:

- Oordeelsvorming
- Omgevingsbewustzijn
- Creativiteit
- Leervermogen
- Samenwerken

- Besluitvaardigheid
- Sensitiviteit (bestuurlijk)
- Omgevingsbewustzijn (beleid)

Uit welke leden bestaat de stuurgroep?

Eric van den Bogaard
 Marieke Vossen
 Edwin Jaspers
 Helmie Bloemers
 Mart Bos

Uit welke disciplines dient het kernteam te bestaan?

Vanuit elke atelier/discipline zal een afgevaardigde in het kernteam zitting hebben. Dit zullen naar verwachting de trekkers zijn van de deelteams (oppakken deelproject).

In onderstaand schema zijn namen opgegeven van mogelijke collega's die deelnemen aan de Project Start Up (PSU). Doel van de PSU is om gezamenlijk te komen tot een projectontwikkelplan voor de invoering van de Omgevingswet (procesmatig). Bij de PSU zullen ook de deelprojecten worden benoemd. Intern zal worden uitgezet wie zijn talent wil inzetten om deze deelprojecten te trekken en/of mee te denken.

Atelier	Discipline	(Mogelijke) deelnemers Project Start Up
Communicatie	Communicatie	Lisette van der Swaluw
Economie	Economie	Rob Verpoort
Gebiedsontwikkeling en planologie	Juridisch/informatievoorziening (bestuur)	Wouter-Jan Oosten
Gebiedsontwikkeling en planologie	Instrumenten/pilot	Frank Schellen/Mark Wijers/Gineke Schalken
ICT	Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	Koen van der Burgt
Openbaar gebied	Openbaar gebied	Peter van der Haar
P &O (intern)	P &O (intern)	Cecile den Ouden
Sociaal domein/Cultuur	Burgerkracht/cultuur	Maryse Slingerland/ Richelle Geers
Sociaal domein	Sociaal domein	Gerrit Hagoort
Vergunning, toezicht en handhaving	Vergunning, toezicht en handhaving	John Vlemminx/Rikie van Buuren/Ton Jans

Taak pop up groep: sturen en bewaken van het totale proces.

Maar ook ANDERS DENKEN, ANDERS DOEN.....

Het is van groot belang dat raadsleden actief meedenken over wat derden-belanghebbenden (inwoners, bedrijven, belangengroeperingen) willen met de fysieke leefomgeving. Wat voor soort gemeente en gemeenschap zijn wij en wat is daarom leidend bij de kwaliteit en inrichting van de fysieke leefomgeving? Tijdens de voorbereidingen en hoe te komen tot een omgevingsvisie zal de raad actief betrokken worden. Uiteindelijk worden ideeën vanuit de raad maar zeker van betrokkenen uit Meierijstad vastgelegd in de omgevingsvisie/- programma en uitgewerkt in het omgevingsplan.

De externe actoren die bij dit project betrokken dienen te worden, zijn nog niet bepaald. Tijdens het proces en de Project Start Up (PSU) zullen deze vanzelfsprekend in beeld worden gebracht,

evenals de wijze van betrokkenheid (participatieladder). Gedacht wordt aan burgers, ondernemers en instanties, waar onder wijk- en dorpsraden, ODBN, GGD, waterschap, provincie en AgriFood Capital.

Tijd

Om het beschreven resultaat te bereiken, heeft de pop-up voldoende tijd nodig voor de uitvoering van het proces. In de planning is opgenomen wat het tijdspad van de uit te voeren werkzaamheden is.

Geld/dekking

Reeds beschikbaar budget voor de invoering van de Omgevingswet is € 30.000.

Benodigde middelen

Bij het opstellen van de mijlpalennota voor de periode 2017 – 2022 is een inschatting gemaakt van de invoeringskosten. Onderstaande middelen worden gevraagd.

Bij de begroting van Meierijstad zal worden voorgesteld om deze middelen op te nemen.

Mogelijk komen nog middelen beschikbaar vanuit de meicirculaire van het Rijk.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Meierijstad voldoet aan de nieuwe omgevingswet (Rijk).

Wat gaan we daarvoor voor doen?

- Wij sorteren voor op de invoering van de Omgevingswet.

Iedere partij draagt zelf de transitiekosten van de wet. Dit zijn kosten voor de transitie naar het werken met deze nieuwe wetgeving. Het gaat de gemeente Meierijstad om de kosten voor het voorbereiden van de ambtelijke organisatie op het vervullen van een nieuwe rol. Voor deze voorbereiding zijn middelen nodig voor organisatie- en cultuurveranderingstrajecten en aanpassingen van digitale voorzieningen.

Alle benodigde middelen voor de periode 2017 – 2022 zijn gevraagd in de mijlpalennota

Hierbij zijn middelen gevraagd voor het voorsorteren op de invoering van de omgevingswet (periode t/m 2024). In 2022 t/m 2024 (€ 42.000).

- Het verzorgen van cursussen en opleidingen	€ 50.000
- Regelen communicatie (<i>communicatieplan en uitvoering communicatieplan</i>) (<i>publicaties, (externe) bijeenkomsten, visualisaties</i>)	€ 45.000
- Uitvoeren Pilots ten behoeve van procesoptimalisaties	€ 25.000
- Inrichten informatiearchitectuur (Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)) (Aanpassen applicaties, aansluiten op (bestaand) landelijk netwerk, opleidingen)	€ 200.000
- Onvoorzien	€ 100.000

	€ 420.000

Geschatte uitgaven 2017-2024

2017	2018	2019	2020	2021	2022-2023-2024
42.000	126.000	147.000	42.000	21.000	42.000
10%	30%	35%	10%	5%	5% - 2,5% - 2,5%

Benodigde middelen (UREN)

De Omgevingswet is voor een deel een doorontwikkeling van bestaande ambities en in zoverre geen extra kosten. De kosten van ambtelijke inzet in 2017 komen over het algemeen ten laste van bestaande budgetten van afdelingen voor beleidsontwikkeling en algemene advisering.

Voor dit project bedraagt de benodigde extra ambtelijke inzet in 2017 en 2018 2 fte per jaar (€ 400.000). Deze middelen zijn gevraagd in de mijlpalennota.

Informatie delen/communicatie

- Periodieke terugkoppeling met verantwoordelijke portefeuillehouder, opdrachtgever vanuit directie en programmadrager door projectleiding. Ook het college en de gemeenteraad (beeldvormend, oordeelvormend en besluitvormend) zullen periodiek geïnformeerd worden. Verder is het wenselijk om een communicatieplan op te stellen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder zal frequent worden geïnformeerd. Het college zal periodiek geïnformeerd worden. De raad zal periodiek betrokken worden bij het proces.

NB: Het VNG financieel model 'invoeren omgevingswet' is als handvat gebruikt voor bovenstaande raming.

Planning/fasering en voortgangsbewaking

Deze dynamische planning loopt t/m 2020. De invoering van de omgevingswet loopt t/m 2024. In dit schema zijn nog niet alle benodigde stappen uitgewerkt.

Start 2017	Doorloop	Documenten	Verantwoordelijk
Proces			
Aanwijzen bestuurlijk opdrachtgever (B&W) en ambtelijk opdrachtgever	Februari 2017		College/Directie
Reserveren middelen voor implementatie in de begroting 2018-2019	2017		Projectleiding
Instellen gemeentelijk kernteam met brede vertegenwoordiging uit de organisatie	2017	Werkwijze en actieplan	Projectleiding
Ontwikkelplan			
Opstellen project ontwikkelplan (PSU; Project Start Up)	Maart/april 2017		Projectleiding
Bespreken ontwikkelplan en voorstel kernteam	Maart/april 2017	Ontwikkelplan 'Invoeren Omgevingswet'.	Ambtelijk opdrachtgever
Opstellen ontwikkelplannen voor deelprojecten.	2017	Ontwikkelplannen voor deelprojecten.	Projectleiding/deelproject
Uitvoeren ontwikkelplan(nen)	2017-2019	Ontwikkelplan 'Invoeren omgevingswet'.	Ambtelijk opdrachtgever
Communicatie intern/bestuur			
Opstellen communicatieplan.	2017	Communicatieplan	Projectleiding

Start 2017	Doorloop	Documenten	Verantwoordelijk
Informereren raad over omgevingswet (beeldvormend)	19 april 2017	Presentatie	College/projectleiding
Informereren college over omgevingswet	4 april 2017	Presentatie/workshop	
Informereren directieraad/leidinggevenden over omgevingswet	2017		Projectleiding, periodiek plannen terugkoppeling.
Informereren (mogelijke) kernteamleden).	13 april 2017		
Informereren ambtelijke organisatie	2017		Projectleiding
Raad: Beeldvormend/oordeelsvorming/ besluitvorming	2017-2019		Projectleiding
Deelprojecten			
Interne discussie over uitnodigingsplanologie	2017-2018	Startnotitie uitnodigingsplanologie. Resultaat, een notitie met daarin : -uitkomsten discussie -koppeling instrumenten -communicatieleidraad voor initiatiefnemers (zo doen we dat samen <u>voorbeeld tekst</u>)	Projectleiding/deelproject
Actualiseringstraject bestemmingsplannen: Opstellenoverzicht van de dorpen/plangebieden waarvoor nog een bestemmingsplan wordt geactualiseerd of eventueel een verlengingsbesluit mogelijk is.	2017-2018	Notitie hoe om te gaan met nog te actualiseren bestemmingsplannen	Projectleiding /deelproject
Inventariseren verordeningen fysiek domein: -Inhoud, geldigheid, strijdigheden -welke beleidsstukken opgaan in de omgevings- visie, welke beleidsstukken blijven (deels) bestaan als programma? -vindbaarheid beleidsstukken -verbeteren communicatie, beschikbaarheid van diverse programma's (digitaal)	2017	Notitie met resultaten van inventarisatie bestemmingsplannen	Projectleiding/deelproject
Ontwikkeling uitvoeringsregelgeving (4AMvB's) en Digitaal Stelsel omgevingswet volgen, mogelijkheden bewustwording en samenwerking met	2019	Presentaties, overleggen	Projectleiding

Start 2017	Doorloop	Documenten	Verantwoordelijk
buurgemeenten en provincie onderhouden			
Digitaliseren omgevingsvisie + omgevingsplan(nen)	2019		Projectleiding/deelproject
<i>Nieuwe instrumenten (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, omgevingsplan)</i>			
Opstarten interne pilots omgevingsplannen en systematiek omgevingsvergunning (regulier)	2018		Projectleiding / deelproject
Inventariseren problematiek en mogelijkheden omgevingswaarden	2018	advies	Projectleiding / deelproject
Opstellen omgevingsvisie	2019	Startdocument omgevingsvisie	Projectleiding / deelproject
Opstellen omgevingsprogramma	2019		
Opstellen omgevingsplan(nen)	2019	Startdocument omgevingsplan	Projectleiding / deelproject
Vaststellen omgevingsvisie	2019		Raad
Vaststellen omgevingsplan(nen)	2019		Raad
Vaststellen beleidsnota's als programma's	2018/2019		College
Afstemmen programma's dienstverlening en project Invoeren Omgevingswet: welke acties oppakken via project Omgevingswet en de daarbij ondergebrachte deelprojecten en welke via andere programma's	2017-2018	advies	Projectleiding
<i>Organisatie</i>			
Vaststellen competenties en scholing medewerkers	2017		Directie/P&O
Optimale werkwijze organisatie in gang zetten	2018/2019	Werkwijzen, processen, competenties medewerkers	Projectleiding / deelproject
Opstellen en vullen van een vraag- en antwoordsysteem om veel voorkomende vragen en antwoorden vast te leggen voor KCC	2018/2019		Projectleiding/deelproject
<i>Overig</i>			
Afspraken samenwerking waterschap, GGD, veiligheidsregio, omgevingsdienst en politie	2018/2019		Projectleiding/deelproject
Evalueren van de procesaanpak	2020		Projectleiding